

Rate of advertising:	
1 inch, 1 column, one year.....	\$12.00
" " " " half year.....	7.00
" " " " 3 months.....	4.00
" " " " 1 month.....	2.00
1 inch, 2 columns, one year.....	\$20.00
" " " " half year.....	12.00
" " " " 3 months.....	7.00
" " " " 1 month.....	4.00
1 inch, 3 columns, one year.....	\$30.00
" " " " half year.....	18.00
" " " " 3 months.....	10.00
" " " " 1 month.....	6.00
1 inch, 4 columns, one year.....	\$40.00
" " " " half year.....	24.00
" " " " 3 months.....	14.00
" " " " 1 month.....	8.00
1 inch, 5 columns, one year.....	\$50.00
" " " " half year.....	30.00
" " " " 3 months.....	18.00
" " " " 1 month.....	10.00
1 inch, 6 columns, one year.....	\$60.00
" " " " half year.....	36.00
" " " " 3 months.....	22.00
" " " " 1 month.....	12.00
1 inch, 7 columns, one year.....	\$70.00
" " " " half year.....	42.00
" " " " 3 months.....	26.00
" " " " 1 month.....	14.00
1 inch, 8 columns, one year.....	\$80.00
" " " " half year.....	48.00
" " " " 3 months.....	30.00
" " " " 1 month.....	16.00
1 inch, 9 columns, one year.....	\$90.00
" " " " half year.....	54.00
" " " " 3 months.....	34.00
" " " " 1 month.....	18.00
1 inch, 10 columns, one year.....	\$100.00
" " " " half year.....	60.00
" " " " 3 months.....	38.00
" " " " 1 month.....	20.00

LIEITUVA

Preke apgarsinimu:	
2 colai, 1 kolumas, per meta.....	\$12.00
" " " " pusia meta.....	7.00
" " " " czwerty meta.....	4.00
" " " " mensy.....	2.00
2 colai, 2 kolumas, per meta.....	\$20.00
" " " " pusia meta.....	12.00
" " " " czwerty meta.....	7.00
" " " " mensy.....	4.00
2 colai, 3 kolumas, per meta.....	\$30.00
" " " " pusia meta.....	18.00
" " " " czwerty meta.....	10.00
" " " " mensy.....	6.00
2 colai, 4 kolumas, per meta.....	\$40.00
" " " " pusia meta.....	24.00
" " " " czwerty meta.....	14.00
" " " " mensy.....	8.00
2 colai, 5 kolumas, per meta.....	\$50.00
" " " " pusia meta.....	30.00
" " " " czwerty meta.....	18.00
" " " " mensy.....	10.00
2 colai, 6 kolumas, per meta.....	\$60.00
" " " " pusia meta.....	36.00
" " " " czwerty meta.....	22.00
" " " " mensy.....	12.00
2 colai, 7 kolumas, per meta.....	\$70.00
" " " " pusia meta.....	42.00
" " " " czwerty meta.....	26.00
" " " " mensy.....	14.00
2 colai, 8 kolumas, per meta.....	\$80.00
" " " " pusia meta.....	48.00
" " " " czwerty meta.....	30.00
" " " " mensy.....	16.00
2 colai, 9 kolumas, per meta.....	\$90.00
" " " " pusia meta.....	54.00
" " " " czwerty meta.....	34.00
" " " " mensy.....	18.00
2 colai, 10 kolumas, per meta.....	\$100.00
" " " " pusia meta.....	60.00
" " " " czwerty meta.....	38.00
" " " " mensy.....	20.00

Nr. 10.

CHICAGO, ILL., SUBATA, 7 KOWO (March) 1896 m.

ENTERED AT THE CHICAGO, ILL. POST OFFICE AS SECOND CLASS MATTER.

Metas IV.

Isz Uzmares.

Politiszkos žinios.

Italijonys Afrikoj.

Netoli Malmacat italijonims pasisekė sumusztį dalį kariūnėnės Abisinijos karaliaus Maneliko esančios po wadowyste Ras Sebato. Muszis buvo labai kruvinas, nes abisinijonys metėsi su dideliu jūrsizmu. Italijonys čia nužudė 37 kareivius; užmusztį gi ir suzeistų abisiniečių rokoja net į simtą ir pora desimčių. Pareina žinios, buk Abisinija padarė sutartį su teip wadinamais derwisziais, arba mahometonims gyvenančiais į wakarūs nuo Abisinijos. Derwiszai isz Sudano, nuo wakarų, rengesi užpulti ant italijonų. Jie nori pirmiausei užpulti ant italiskų twirtynių: Keren, Adingri ir Amacking kuriuose mažai yra italiskos kariūnės ir potam, suisiwienjus su pajiegomis Maneliko užpulti drauge ant italijonų ir pasistengti juos su wisu isz Afrikos iszwyti.

Nuo italijonų isz Afrikos pareina žinios, buk abisiniečiai turi dideles ginklų krautuves, terp ty arsiranda wel naujausi prancuziskų karabinai Lebelio, kokius wien turi prancuziskų kareiwiai. Wisi karabinai, durtuwai, rewolwerinės kanuolės, kaip pasirodo, nuo prancuzų gauti. Tas, žinoma, labai italijonims nepatinka.

Paskutinės žinios pareinancios isz Abisinijos, praneša, kad čia italijonys tapo abisiniečių sumusztį. Muszis buvo jau didesnis, neng kituose čia susirėmimuose. Jenerolas Baratieri, wirszinjkas italiskų pajėgų pats traukė ant abisiniečių. Padalino jis sawo pajėgas į tris dalis ir tas dalis pawedė jenerolams: Salbertone, Arimondi, Debormida; brigada Ellero paliko rezewoj. Potam traukė ant abisiniečių. Isz pradžių pasisekė ir italijonys nuwio abisiniečių miestą Adową ir jenerolas Salbertone traukė toliaus ant Abacarima. Tuom tarpu traukė nuo kalnų wisos abisiniečių pajėgos ir nustumė atgal italijonius. Prasidėjo karsztas muszis, kuris pasibaigė tuom, kad italijonys tapo sumusztį, nes čia negalėjo naudoti isz sawo kalninių baterijų. Daugel labai italijonų tapo užmusztų, nes su wirszum 5000, ne skaitant jau suzeistų kurių yra dewyni tukstanziai; taigi beweik penkta dalis wisų italiskų pajėgų. Jenerolai Albertone ir Debormina tapo užmusztį, o patys italiskas wirszinjkas Baratieris suzeistas: 60 rewolwerinių kanuolių ir wisi transportai papuolė į abisiniečių rankas. Žinios pareinancios isz Londono, praneša, buk jenerolas Baratieri isz priezasties tapo sumusztis pats nusizowė. Į wietą Baratieri, tapo jau atsiųstas isz Italijos kits kariūnėnės wirszinjkas, jenerolas Bol-disera.

Suwienytos Wieszpatisztės Amerikos ir Iszpanija.

Nežmoniskas elgimasi naujo Iszpanijos wado ant salos Kubos, jenerola Weyltero, labai įpykdino wisą civilizuwotą pasaulį, labiau sei gi Suwienytas Wieszpatisztės Sziaurinės Amerikos. Į senatą Washingtono tapo įnesztas užmanymas pripažinti kubiečius už

kariuonėnį pusę, o ne už maisztinikus, kaip buwo iki szioł. Užmanymas tasai tapo senatorių priimtas. Žinia apie priėmimą szito užmanymo padarė baisų truksmą Iszpanijoj. Kalba ten jau garsai apie karę su Suwien. Wieszpatisztės Sziaurinės Amerikos. Barcelonij, mieste ant Widuržeminių Jurių, tapo suszauktas mitingas gywentojų, idant protestuoti priesz nusprendimą Washingtono senato. Ant mitingu pribuwo apie 15000 žmonių; kalbėtojai nuolatai koliojo Amerikos Uniją. Tuom tarpu kas ten suszūkio: eime prieszais Amerikos Konsulata! Nuo tų žodžių, rodosi, wiskas užsidegė. Tuojaus 15000 žmonių nutraukė prieszais namus Amerikos konsulias, szaukdami nuolatai: tegul gywuoją Iszpanija! szalynsu Yankesais! Wietiniai studentai, sugriebę kur keletą Amerikos welawų, draskė jas eidami ulicijomis. Prisiartinus prie konsulato pradėjo mētyti akmenis. Daugel langų tapo iszdaužytų. Atėjusiai policijai ir žandarmerijai, su wargu, pasisekė susirinkusius iszwaikyti, bet waikant keliolika žmonių tapo suzeistų. Valencijoj waikszeiojanti minia susirinkusi priesz Amerikos konsulatą - zaukė: Užmusztį, isznakinti Amerikonis - tegul jie pražuwa! Wisuose Iszpanijos miestuose buwo tokios jau manifestacijos pries Ameriką.

Žinia apie užpuolimą ant Amerikos konsulato ir draskymą amerikoniškos welawos, padarė didelį truksmą ir Amerikoj. Washingtono wisi reikalauja kares su iszpanijonėmis. Sanarijai kongreso reikalauja, idant Iszpanija iszsiteisintų ir jeigu to nepadarys, pradėti karę. Beweik wisi Europos laikraszečiai stoja už Iszpaniją.

Iszpanizska kariūnė ant Kubos elgesi bjauriaus neng kokį žmogžudžiai. Mieste Guatato, po musziui su maisztinikais, kurie isz čia pasitraukė, iszpanizski kareiwiai užpuolė tuojaus ant miesto gywentojų, kurie nė jokio dalywumo neėmė muszij; iszjo wė 22 nekaltus žmonis. Terp iszpajauty atsirado ligoniniai ir waikai; 15 gi tokių jau nekaltų suraiziojė nusiwilko su sawim. - Wietoje Palo Prieto atsitiko gerai smarkus muszis terp iszpanijonų ir kubiečių. Iszpanijonys čia tapo sumusztį ir priversti bėgti. Nustojo jie tame muszije 700 kareiwų užmusztų ir suzeistų; iszpanizskas jenerolas Palanceno tapo mirtinai suzeistas.

Widurinė Amerika.

Jau pereiname "Lietuvos" numerį paminėjome apie pakeltą maisztą gywentojų Nicaraguos republikos, priesz tēnyksztį prezidentą Zelaya. Dabar pareina žinios apie stowį pajėgų abiejų pusių: Zelayos kariūnėnė užėmė maisztinikų miestą Nagarate ir eina skubindamasi ant Leon, kur randasi zutrauktos maisztinikų pajėgos po jenerolą Ortizą. Ant kelio atsitiko keletas mažų susirėmimų; Zelaya užėmė Mometombe. Ortiza, su 4000 apginkluotų stowų apie miestą Leon. Negalima abejoti, kad pergalt bus Zelayaus pusėj, nes jį žada reuti wisos, widurinės Amerikos republikos: republika Grenadajau atsiuntė Zelayai pastiprinimą, žada teipogi atsiųsti tokių jau pastiprinimą ir republika Horduras.

Pjowynės armeniečių.

Pjowynės armeniečių traukėsi wis tolyn; Europos gi apswiestos wieszpatisztės, užwydėdamos ir nepasitikėdamos wiena kitai, nieko nedaro, idant tas pjowines stabdyti, prieszingai galima sakyti, kad kurstydamos tai wieną, tai kitą pusę, tas pjowynes wien teip ilgai isztengia čia palaikyti. Dabar wel, kaip praneša, wietose: Siwas ir Karpūt turkai iszpjowė szimtus armeniečių. Angliski laikraszečiai wel praneša apie atsitikusias pjowynes mieste Marsaran, laike turkiskų szwencijų. Turkai apsiabė armeniečių apgywentą miesto dalį ir pa reikalawo, idant armeniečiai, jeigu nenori buti nužudytais, kad tuojaus priimtu mahometonizską tikėjimą, 500 ant to reikalawo persigandę sutiko; 150 to padaryti nenorėjo. Tuos paskutinius turkai iszpjowė.

Prancuzija ir Brazilija.

Prancuzija ir Brazilija susitarė iszrisztiti tuomtarpinius nesutikimus isz priezasties karsztu wadinamo Amalpa, kurį abi wieszpatisztės laikio už sawo sawastį, per tam tikrą santaiškos sudą. Tuom tarpu, pakol toksai sudas iszrisztą klausymą, sutaria pawesti waldimą to karsztu tam tikslui sutwrtam komitetui, kurio sanarijai bus prancuzai ir brazilijonys. Į sudžias gi taresi jiedwi iszrinkti Swedijos karalių arba SwEICARIJOS prezidentą.

Isz wisur.

Ant Podlasiaus, (Sedlecu ir Lublino gub.) Lenkijoj, maskolizkos waldžios pradėjo labai daboti, idant nieks nesilankytu į tą karsztą be jų žinios. Wietos tos yra unijotų apgywentos, kuriuos waldžios, be noro žmonių, isz syk stacziatikais maskoliais padarė. Unijotai buwo su kazo kais waromi į maskolių cerkwe, jų bažnyčias wisas uždarė, eiti į katalikizskas bažnyčias buwo uždrausta, ant kunigo, kuris iszdrysta spawiedoti mirszantį unijotą baupsmės uždėtos. Todėl paprastai nenorinti maskoliais pastoti niekur nebegalėjo nė szliu gauti, nė apkriksztiti užgimusių waikų. Arczius Austrijos parubežės gywenanti tankei slapta pereinadow rubežį į Galiciją pas unitų kunigų indawo szliubus, ten ir waikus krikstydawo, bet sugrįžus atgal, turėdawo dideles baupsmes mokėti. Dabar jau tų baupsių neužtenka, bet Galicijoj paėmusius szliubą unijotus sodina į kalinius. Policijai drauge su popais panewali iszweržia te wams užgimusius waikus ir krikstytija juos sawiszkai cerkwėse ir atiduoda maskoliams. Neseniai netoli Sokolowo, Sedlecu gub. policija perskyrė wyrą su moteria: wyrą isz tewynės iszsiuntė į tolymą Maskoliją. Waiką gi paliko prie motinos wien todėl, kad jį pripažino už mergwaikį. Už ką teipelgesi maskolijai? Užtat, kad unijotai nenori stacziatikais buti.

Kriminalizska policija Leipcege, Saxų karalystėj, Wokietijoj, suėmė žydą isz miesto Juowroelawio, kurisai pas wieną litografą buwo dawęs padirbti 10.000 maskolizskų popierinių trirublinių. Litografas newa sutiko tuos pinigų padirbinti, bet apie tai pranešė kriminalizskai policijai. Žydą

suderėjęs sugrįžo namon, bet nuolatai per laiszkus stengėsi priversti litografą pasiskubinti su darbu, nes jam pasitaikė tas padirbtasias trirublines parsiusi į Maskoliją ir ten jas paleisti. Atkako jis į Leipcegą užmokėti litografui, pagal suderėjimą, 1200 markių, bet čia atrado jau belaukenciją policiją, kuri jį suėmė. Tokiu budu Maskolijos žmonės tapo apsaugoti nuo tų prigawėjų, kurie but tas padirbtasias trirublines terp žmonių paleidę, iszduodami jas kaipo geras.

Isz Wladiwostoko, Rytinėj Siberijoj, pareina žinios, buk čia atkako agentai didelės anglizskos kompanijos, kuri rengesi nusipirkti jau apleistas aukso kashtynas, pradėti kasimą toliaus su pagelba geresnių prietaisų. Sako buk kapitalai tos kompanijos isznesza 5 milijonus swarų sterlingų, t. y. 25.000.000 dol. Nežinia tik kaip čia atsitiks, nes wisos aukso kashtynės Maskolijoj yra wien waldžijų rankose: exploataciją arba kasimą jos į sawo monopolijų paėmė, todėl priwatiszkoms kompanijoms aukšų kasti Maskolijoj, rodos, nedaleista.

Australijoj tulose wietoje pasirodė badas. Isz priezasties didelių karszečių ir stokos lytaus laukai iszdege, gywuoliai iszbadėję, isztroszkę gaisztą. Terp žmonių ir pasirodo badas; daugel mirszta nuo karszečio saulės spindulių: wiename wien mieste Sydney (turi apie 300.000 gywentojų) wieną tik dieną 80 žmonių krito ant ułyczijos užmusztų saulės spindulių. Apie walygą jawų nuo laukų nieks nesirupina, nes jie iszdegė.

Sosnowicuose, netoli Prusų rubežiaus, Lenkijoj, kaip praneša woksizski laikraszečiai, maskolizski žandarai suėkė kokį ten sukalbį priesz waldžias, tenykszečių kalnakasių. 11 jaunų kalnakasių tapo suimtų ir tuojaus isz čia juos iszwežė į Warsawos citadelės kalinius; kitus dar laikio wietinėme kalnų. Pasakoją buk suimtieji platino terp darbininkų wisokius priesz maskolizskas waldžias rasztsas.

Miestas Muzurundi, Australijoj, tapo suwisiu baisios perkunijos isznaikintas. Audros wisose Queensland'o pakrantese neiszpaskaytai baisios ir smarkios. Pakrantese Gladston tapo baisiai smarkios wėtros sudaužytas pasazierinis laivas "Glonworth". Isz 100 ant jo buwusių keleiwijų prigerė tik 15, kitus pasisekė iszgelbėti.

Mesopotamijoj, wietoj senowės rojus, baisus twnai. Upė Tigris užtwino ir užliejo wisas aplinkines leksztumas. Daugel kaimų tapo wandenio užlietu ir yra dabar po wandenių. Apie 600 arabų prigerė; skaitliu gi prigerusių gywuolių paduoda ant 30.000.

Isz BERLYNO raszto, kad mieste ir aplinkinėse wietose atsitiko daugel gaisrų nuo padegimų. Policijai iki szioł ne pasiseka jokio pedsako padegėjų surasti. Todėl nežinia nė kas, nė kodėl padeginėja.

Chiniszki kareiwiai, apsiestoje netoli Shanghai, pakėlė maisztą ir padegė parako krautuwe miestą Kianggin. Parako eksplozijos tapo užmusztą 200 žmonių.

Isz Lietuwos.

Nauja žmogžudystė.

Netoli miestelio Krewos, senowės Lietuwos sostapilės, Wilniaus gub. atsitiko žmogžudystė. Žemės waldytojas Jonas Tonkewyczius pirkio nuo sawo pusbrolio Adolfo Tonkewycziaus jam prigulintį žemės karsztą ir už ją užmokėjo dalį pinigais, ant kitų iszdawė abligą. Bet pirkėjas, turbūt neturėdamas pinigų, stengėsi iszmokėjimą likusios dalties wis tolyn nuwiltkti; žinoma dygo barnys, prie ko prisidėjo ir likusi szejmynos sanarijai. Per wieną isz tokiu susibarimu tapo užmusztas tėwas Adolfo. Joną Tankewiczijų buwo suėmę, bet paskui policija paleido. Wuoszwis jo apskundė Adolfą už wagystą ir ant to apskundimo tasai tapo suaresztuotas, bet ant rytojaus jo dabotojus atrado jį jau negywą, su perpjauta gerklia.

Užmuszejas surastas.

Pereiname "Lietuwos" numerįje paminėjome apie žmogžudystę karszemoj Zazdrošč, netoli Wilniaus. Dabar čia wien prime name, kad užmuszejas tapo surastas. 12 dieną Wasariaus szijų metų tapo apwogtas ukinkas Morkus Grigorowiczius. Isz tirinėjimų pasirodė kad wagystą pawildė Wilniaus gywentojas Kazys Zyszczynskis, kurisai tapo suimtas. Betirinėjant toliaus apie jo gywenimą, pasirodė, kad jisai užmuszė ir karszemniką Zazdroščiaus ir jo szejmyną. Jisai ir prisipažino tuojaus ir apsakė kaip jis tą padarė: "benc, - sake, su kirwiu wienam į galwą - ir atlik su wienu žydu, benc, ir nėra kito ir teip toliaus." Jis tapo nuwežtas ir patalpintas į Lydos kalinį.

Nelaimė žvejų.

Netoli nuo Starapoles, Suwalkų gub. trys žvejai, drauge su wežėj, iszwazewo ant užszalusio ašero žuwis gaudyti. Tasyk buwo tirsztą migla, todėl waziuojenti ledu nepatėmyjo akocių iszkapotų. Iwazewo į wieną aketę. Wežėjui pasisekė iszsigelbėti, bet trys žvejai aketėse prigirė; szejmynos jų susidedancios isz 11 žmonių likosi be penėtojų.

Waldžios Prusų iszdawė dabar daleidimą gywentojams parubežių priiminėti, wasuros darbų laikė, darbininkus isz Maskolizskos Lietuwos ir isz Lenkijos, bet wienstowius, o ne pribuwancius su szejmynomis. Kiekwienas darbinjkas pribuwantis isz Maskolijos turi turėti atsakancius raszts. Darbdawiai turinti maskolizskus darbinjkus turi žiurėti, idant jie, pasibaigus laukų darbams, wellausei iki 1 Gruodžiui, pasitrauktų atgal į Maskoliją. Darbdawys, kuris neiszpildytu isakimo, ant kito meto nustoja daleidimo pasinaudoti isz Maskolijos atėjusiais darbinjkais.

Progimnazijos užžiura Palangoj, Zemaitizkoj dalyj Krlandijos, buwo pasirengusi wieną salę progimnazijos namų perdirbti ant cerkwės, bet kad trioba, kaip ir pati progimnazija įrengtą sawinjo Palangos, Tyszkewycziaus, todėl dabartinis sawinjkas Palangos, sunus įrengusio čia progimnaziją, pakėlė protestą ir pranešė progimnazijos wirszinjkams, kad jisai atims jai pawestą namą, jeigu čia norės ką kitą kaip mokslineciją įrengti.

Tilžėj tapo suaresztuotas buwęs tenyksztis policijos inspektorių už kokį ten nusidėjimą. Inspektorių tasai buwo mums labai neprilankus: ne wienis lietuwys tapo jo isz Tilžės iszwytas.

Pasimirusi nesenei jeneroliene Spadier užraszė 1mai ir 2ai moterizskai Wilniaus Gimnazijai po 1000 rublių ant stipendijų ir 500 rublių ant iszdalinimo betureziams miesto, neiszkirent tikėjimų.

Kareiwizska Komisija dirba dabar Lietuwėj naujus plentus apie Wilnių: nuo Rosznicos į Rumiszskę ir nuo Koszedarų į Krinus.

Rytprusuose, netoli Karaliaučiaus, Prusų Lietuwėj, sudegė kaimas Gruenlindė. Wieuuose namuose sudegė ir wienas waikas, kurio iszgelbėti nespėjo.

Landwarawe, netoli Wilniaus, sawinjkas to dvaro, grafas Tyszkiewicz, rengiasis įtaisyti čia gydymo įredu. Ligoniai bus gydomi szaltu wandeniu.

AMERIKOS LIETUWIAI.

Žodis į mūsų moterys.

Mūsų moterys Lietuwėj garsios yra wisoj pasaulėj, kad jos prisirizsa prie wyro ir nors tasai ir butu niekam netikėtas, nors girtuokliuote ir net į badu marintu, labai retas atsitikimas, kad lietuwė sawo wyrą apleistu. Nors mergos ne wisur ir Lietuwėj wada paweikslinga gywenimą, bet ir tokia nepaweikslingo gywenimom mergina apsiwedusi wisui persimaino, pastoja moteria wyro, kuriam prisikė ir pildo sawo priiderystes teip, kad ir jai neprilankus neraz tame ką jai užmesti. Amerikoj nežinia kodėl, daugelis jų sawo garbę gadina pabėgdamos su wisokiais pasileidėliais nuo sawo wyro. Dabar ot wienas isz Virden Ill, raszto apie tokį pabėgimą pacziuos wieno tenyksztio lietuwio. Prawardę su tuom tarpu užtylėsimė, pastikėdami, kad ji susipras ir nenorės gadinti garbę wisų lietuwizskų moterų.

Naujas lietuwizskas laikrasztis.

Tapo mums atsiųstas N.1 naujo lietuwizsko laikraszečio iszeinancio Waterbury, Conn. wadinamo turbūt "Rytas" (wienoje wietoje užwadintas jis "Rytas", kitoj gi "Ritas"). Sunku ką nors spresti nuo to numerio apie jo wertę. Kalba ir rasznya tame numerij labai maiszta, ne wienoda. Pasitikime, kad toliaus pasitaisys, kaip ir pastikime, kad toliaus mažius rasime baudimų ir peikimu už mažmažius kitų laikraszečių. Tasai juk redaktoriui jo kunigui Žebriui, kaip užmanytoji sątaikos terp intelygentų, ne prilinka. Weljeme tam naujam mūsų draugui kuo geriausios kloties. Tegul jis kuo daugiausei mūsų broliams naudos atgabės.

Prapulė wyrą.

Lietuwė Marijona Pilwelis atkako su 4 waikų sziomis dienomis isz Braddock. Pa. į Clevelandą, pas wyrą. Pribuwusi į Clevelandą negalėjo surasti wyro, nes anai pamirszo, kaip tankiai lietuwiams gromatas raszant atsitinka, paduoti sawo antraszą. Nelaiminga moterizskė tuom tarpu po prieglaudos namuose patalpinta.

Pereitą panedėlį Jersey Cityje, ant Washington Halles, wietiniai lietuwiai pakėlė baliu. Ant baliaus buwo ir lietuwizskas probaszcius kunigas Kiaulakys. Teipogi susirinko ir daugel swetimauczių, ypacz lenkų.

SPRINGFIELD ILL. tapo inkorporuota kareiwizska Kosciuskos gwardija po globa szwento Floriano isz South Chicago. Inkorporatoriais yra: Szymaitis, Stelmasik, Gulez ir kiti. Turbut mūsų wientautis Szymaitis į jį įlindo lyg Pilots į credo!

The Lithuanian Weekly "Lietuva"

PUBLISHED EVERY SATURDAY.
Reseutes all kind of Job Printing and trans-
lating in all modern languages.

Subscription \$2.00 per year.

All communications must be addressed
"Lietuva" Publishing Co.,
954 33rd St., Chicago, Ill.

Nedelinis Laikraštis "LIETUVA"

Išleisva kas Subata, Chicago, Ill.

RASZTUOJA:

ANT METU AMERIKOJE.....\$2.00
IN UZMARE.....\$3.00

Užveizdetojas A. OLSZEWSKIS.

Bankraszozial (korespondencijos) ir laiszkai tu-
ni buti - adresuoti ant szio adreso:

"Lietuva" Publishing Co.

954 33rd STREET

CHICAGO, ILLINOIS.

Plaigai turi buti siunsti per MONEY ORDER arba
REGISTRUOTĄ GRAMATĄ ant ranku

A. OLSZEWSKIO,

954 33rd St., Chicago, Ill.

Isz Amerikos.

Susidaužimai laivu.

Isz priezasties dideliu ir tirsztu migly Amerikos pakrautėse susidaužė keletas laivų, nors ant laimės, žmoniszkų aukų ne buvo. Žymiausias isz visų buvo susidaužimas garlaiwio "Ailsa". Plaukė jis i Wakarines Indijas. Netoli uosto Hamilton'o sustojo isikabinęs su įkaru. Pawakarę prancuziskas pasażierinis laivas "La Bourgogne" sudawę szoną Ails'o. Bourgogne nutraukė i uostą, norėdamas ten pataisyti sawo sugadinimas nuo susimuszimo. Aficeriai pasakoją, buk jie buvo nuleidę keletą jurinjkų i waltis pasiskubinti su pagelba sumusztam Ailsui, bet isz priezasties tirsztos miglos jie jo surasti nebegalėjo. Ailsa tuojaus pradėjo skęsti. Ant laimės pasisuko czia garlaiwys Merrit Wreching Co. ir iszgelbėjo nors žmonis nuo skęstančio laivo. 40 jurinjkų ir 14 pasażierių, o tarp jų 3 moterystapo isgelbėtos. Nuo paskendusio Ails'o sziaudien kyszo isz wandens wien stiebas. Czia jau garlaiwys Gueyandotte susimuszė su Garlaiwiu George Clyde. Tasai paskutinis teip druzciai susižeidė, kad reikėjo tuojaus pasitraukti ant pleskų sudomos, idant apsaugoti nuo paskendimo ir del pataisimo skylių.

Didelis gaisras Baltimorėj.

Pereitą nedelią Baltimorėj, miesto dalyj Canton, lenkų apgywentoj, užsidegė malkineyza, po nr. 1236, saluniņko Jawarskio ir nuo czia, kaip matai, ugnisapėmė wisą eilėnamų nuo 1235 iki 1253 ir wisas prie jų priklausančias negyvenamas triobas. Gaisrą pamatė pirmiausei Kuzminskas ir jam pasisekė priklnoti gywentojus namų ugnies apimtų ir paszaukti ugnagesius. Isz priezasties dideliu szalczių dudos traukimui wandenio buvo užszalčius, todėl garines ugnagesius czirszkynės negalėjo buti sunaudotos prie gesinimo. Tik ant rytojaus, kada pribuvo su pagelba ugnagesinis garlaiwys, ugnis tapo apstabdyta. 110 lenkiskų gywentojų neteko stogo. Isz syk padegėlius priglaudė kiti kaimynai ir policija. Isz gywentojų sudegė szitie: Ign. Jaworski, Jenola, Waitiekus Kujawa, Motiejus Lubinski, Stanislawas Wisniewski, Stanislawas Borowski ir Woitiekus Neseke.

Baisus atsitikimas.

Isz Marinette, Wis. raszo, kad czia geležinkelio trukis užwazėwo ant karietos, kurioje wazėwo aldermonas J. Johnson isz Menominee, jo 12 metų suns ir draugai. Karieta tapo sudaužyta, wiskas suwazinėtas isz syk ir 5 ypatos sunkei sužeistos.

Wokiecziai moka užstoti už sawo reikalus.

Wokiecziai apsigywenę Evansville, Ind. iszderėjo nuo waldzių, nuolatai reikalaudami, idant wisose wieszose mokslainėse butu mokinama woksizka kalba. Sziaudien woksizkos kalbos mokinas 2437 mokitiniai woksizkos kilmės ir 641 amerikonų anglizskos kilmės. Mes, turbūt, niekada neįstengsime nieko panaszau iszderėti, nes delto reikia ne wien wienybės terp mus paczių, bet ir geresnio supratimo reikalo mokėti sawo prigimtą kalbą.

Iszdege miestai.

Isz Halifax N. S. raszo, kad czia panedėlio naktyj pirmiausei užsidegė meblių krautuwė Gordono ir Keitho, ant ulyczios Granville, ir nuo czia ugnis iszsiplatino tuojaus. Sudegė keliolika didelių krautuwių. Laikė degimo užgeso wisi ant ulyczijų elektrizski žiburiai, ir baime padidino. Bledis ugniespadaryta yra labai didelė, nors dar gerai ne aprokuota; isznesza ji i pora milijonų doliarų.

Žmogžndys maskolius pakartas.

Folson Col. tapo pakartas, ant tos bausmės sudo nuspręstas, Iwan Kowalew. Jis už žmogžudystę Maskolijoj tapo tēnykszczių waldzių iszsiųstas i anglų kastynes ant Sakchalino salos, prie Siberijos rubežių, kur Maskolija paprastai siunczia žmogžudžius; bet isz czia jam pasisekė pabėgti i Ameriką. Atkakęs i Californiją ir tapęs liuosu, jis sugrįžo i sawo senąjį amatą: ir czia užsiėmė plėšimais ir žmogžudystėmis. Mieste Sacramento pajowė jis wokietį Wekerį ir jo paczią. Už tą žmogžudystę jis tapo dabar pakartas.

Lynezuotas pleszikas.

Isz Wichita Falls, Tex. raszo, kad czia du pleszikai stengėsi pagriebti pinigų isz City National Bank. Urėdininkai gynėsi, todėl užpuolikai nuszwė kasieriu Dorsey. Tapo jie wienok paskui suimti ir pasodyti i kalinį. Dugel žmonių susirinko aplink kalinį ir pareikalawo, idant jiems anie žmogžudžiai butu iszduoti. Sergėjo dwi kompanijos teip wadinamų "Texas Rangers", bet naktyj gawo jie paliepiamą traukti i Amarrillo. Jiems pasitraukus kaliniai tapo pawesti globai keletos miesto gywentojų. Tie wienok tuojaus kalinius atidawė susirinkusiai žmonių miniai, kuri isz syk rengėsi anuos gywus sudeginti, bet paskui sutarė nuwilti prieš banką, kurį stengėsi iszplėzti ir tenai pakorė ant telegrafu stulpo.

Papiginimas keliones in wakarūs.

Western Passenger Association praneszė Amerikos ateiwijų užziurui, kad wisi geležinkeliai bėganti isz Chicagos sziaurės wakarų linkon numazino prekė kelionės emigrantams norintems apsigyweni Sziaurinėme Wisconsin. 10 dienų Kowo, 7 ir 20 Balandžio, teiposgi 5 Gegužio, geležinkeliai: North-Western St. ir Omaha pardawinė emigrantams tikietus i Sziaurinį Wisconsiną už pusę dabartinės prekės.

Plesziku nuszuotas.

Isz Wahoo, Neb. ateina szitokias žinia: Henrikas Martin, gerai czia žinomas aptiekorius, tapo rastas besedjis prieš ką wos gywas, su perszauta galwa. Priesz mirį spėjo jis dar pupasakoti, kad jam beskaitant pinigų kasoje, užpuolė ant jo plėšikai, iszweržė pinigų ir perszwė galwą isz rewolverio.

Ant nugalabijimo nuspręstas.

Pekin'e Ill. ką tik pasibaigė prowa George A. ir Susan Smith, apskystų už užmuszimą sawo žento Lewiso Perril. George Smith tapo sudo rastas kalto ir nuspręstas ant nugalabinimo; pati gi jo tapo paliuosuota; sudas ją surado nekaltą.

Botagas ant lietuwiau.

Tam tikra, paskirta Senato, Komisija Washington padawė i kongresą sawo apdirbta bilių apie apsunkinimą ateiwio sweti miems ateiwiams. Pagal tą bilių: kiekwienas turintis daugiau 14 metų, o ne mokantis raszyti ir skaityti sawo prigimtoje kalboje ne bus įleidžiamas i Suwienytas Wieszpatystes Sziaurinės Amerikos; jeigu kas czia atkakto to ne mokantis, tasai bus tuojaus sugražintas atgal. Užmanymas tasai iszskyrta wien tēwus czionai apsigywenusiu ateiwij; tēwai keliaujanti pas waukus Amerike apsigywenusius, nors ir nemokėtu skaityti ir raszyti sawo kalboj, gal but įleisti; kiti gi wisi taps sugražinti atgal, wis tiek ar tai butu wyrai ar moterys. Taigi besirengenti i Ameriką keliauti, o dar raszyti nemokanti, tegul jau dabar pradeda mokintis, nes kuip glrdėt, tasai užmanymas komisijos taps priimtas.

Dideli twanai.

Sztete Connecticute, iz priezasties dideliu lytu, dabar baisus twanai. Didelis tiltas po Middletown wandens apsemtas. Mieste tapo apsemtas damas wario kas tyinių Wiggsville. Wanduo isz upės iszsiliejo i laukus ir apsėmė wiesas žemesnes wietas. Miestelyj Forville gywentojai wos spėjo pabėgti. Mieste Bristol twanai teiposgi daug padarė bledės.

Sztete New Yorko teipogi twanai dideli. Saratogoj wisi sklepai wandens užlieti, ant daugelio ulyczijų wanduo. Teipogi daug bledės twanai padarė miestuose. Amsterdam ir Floridog; New Yorke lygei daug sklepų yra užlietu.

Geležinkelis nusibankrutino.

Kompanija geležinkelio, The Baltimore & Ohio Railroad Co., nusibankrutijo, negalėdama iszmokėti skolų. Geležinkeliai tos kompanijos turi 2065 mylias. Wisos kompanijos skolos siekia 10 milijonų dolierų.

Ant nužudymo nuspręstas.

Isz New Yorko raszo, kad czia tapo ant nugalabinimo su elektrizka maszina nuspręstas Karolius Postalka, už užmuszimą sawo moteries. Nužudytas jis taps dieną 20 Balandžio szijų metų.

† NORTH PLATE, NEBR. Koksai ten pastorius wienos protestantizkos sekto, koksai Bailey, tapo wietinių gywentojų įmestas pirmą i smalą o potam iszwoliotas plunksnose ir tokeme paukszcziu paweiksle isz miesto iszwytas. Priezastis tokio neketimo ano pastoriaus buvo toje, kad jisai per daug buvo susiartinęs su wiena mieste apsigywenusia naszlia. Ką su naszlia padarė, nežinia; gal but kad jai atleido kaltę.

† LONG ISLAND CITY'JE, N. Y. koksai Mikolas Kraemer, susibaręs su tēwais, nuszwė sawo motiną ir tą atlikęs, nusiszowė ir pats.

Isz darbo lauko.

† Anglij kastynėse North Franklin, Trevortone, rengesitaisyti naują brekerį.

† Isz Mahanoy City Pa. raszo, kad brekeris Bear Run perstos dirbęs nuo ateinaucio panedėlio. Jis paskutiniame laike su wisu ne apsimokėjo, todėl tampa dabar uždarytas.

† Perdėtiniai darbinjiskų organizacijų persergsti darbinjūs, kad nekeliuot dabar i Colorado darbo jieszkoti, nes ten rankų yra per daug, o darbo nėra.

† Dirbtuwijų užziura New Yorke padawė užmanyma, idant laikas darbo moterims neturinčioms dar 21 metų ir del waikinų iki 18 metų ne butu ilgesnis kaip 40 walandų ant nedėlios. Iki sziol dirbo 60 walandų.

† ASHLAND Pa. explodawo garinis katilas. Expliozijos tapo užmusztas lenkas Mikolas Rabe; kitas gi Ant. Rosowski teip sunkei likosi sužeistas, kad ir tuojaus pasimirė.

† Chattanooga's sudas nusprendė wieną kompaniją užmokėti darbinjams 6000 dol., kuriuos kompanija nutraukė nuo algos darbinjams idant isz jų užmokėti alga gydytojo. Sudas pripažino, kad kompanija priwalo užlaikyti gydytoją darbinjams; darbinjikai neprwalo prie to sawo pinigais prisidėti.

† CHICAGO, Ill. susztraikawo darbinjikai kontraktorių Kroeschel Bros po nr 55 Erie ul. dirbant prie dėjimo požeminių dujų. Kontraktoriai ne norėjo praszalinti darbinjko Jones neprigulinczio prie Unijos, nors darydami kontrolę su darbinjais prižadėjo duoti darbą wien Unijos darbinjams. Taigi isz priezasties sulaužimo sutarties darbinjikai paliowė dirbę.

† Guatemala (Widurinėj Amerikoje) renka dabar darbinjkus po Suwienytas Wieszpatystes Sziaurinės Amerikos. Žada darbinjams po 7 dol. ant dienos, bet tas ant musiszkių pinigų iszpuola tik po 3.25 dol. Apisirėdimas ten wienok kasztuoja 8 syk daugiau neng New Yorke; gywenimas gi ir walgis kasztuoja po 10 dol. ant nedėlios. Oras ten musų žmogui, isz priezasties didelių karszczių yra labai ne sweikas.

† Isz BUFFALO N. Y. raszo, kad czia 30 darbinjkų dirbanczių prie ledų krowimo ledauwėj Banks'o & Co. susztraikawo. Pareikalawo jie nuo kompanijos, idant pakelti užmokesnį už darbą nuo 12½c. ant 15c. už walandą darbo. Kompanija ant to reikalawimo ne sutiko. Wietą susztraikawusių tuojaus užėmė kiti darbinjikai. Tokiu budu kompanija nieko nezdė ir susztraikawusiems darbinjams nepasisekė nieko iszderėti, nuždė wien sawo uždarbį.

† BALTIMORE, Md. susztraikawo 6000 siuwėjų dirbanczių dirbtwėse wyriszkų drabužių. Prie sztraiko priguli darbinjikai: czeikai, lietuwiai, maskolizski žydai ir wokiecziai amerikony. Darbinjkų organizacija reikalawo, idant kontraktoriai pawestu darbą wien darbinjams prigulintiems i darbinjiskų organizaciją; noprigulintiems gi palikti i arba ½ metų laiko i kurį ir anie gal prie organizacijų pristoti. Kontraktoriai ne norėjo ant to reikalawimo darbinjkų sanarių darbinjiskų organizacijų sutikti, todėl jie per sztraiką stengiasis juos prie to priversti.

† Isz CINCINNATI, O. raszo, kad sukirpėjai wietinių siuwinczių prigulinti prie "Unijos" sutarė paliauti dirbę. Priezastis to yra szitokia: kontraktoriai Block Co. praszalino wieną sukirpėją prigulinti prie unijos, užtatai kiti nuo jo pareikalawo, idant praszalintą atgal priimtu, bet kad kompanija to padaryti ne norėjo, wisi jos sukirpėjai paliowė dirbę. Kompanija kreipėsi prie kitų kontraktorių pagelbos prasztyti ir tie neiszrado kitokios pagelbos, kaip wien isakty sawo sukerpėjams, kad wisus prigulinczius i Uniją praszalįs, jeigu jie ne prikalbės sztraikuojenczių Block Co. darbinjkų susitaikyti ir pradėti darbą. Žinoma, darbinjikai ant to reikalawimo ne sutinka. Todėl sztraikas tapo užgirtas.

Lietuwiai isz miesto Northampton, Mass., sudejo 88 dēl nelaimingo Antano Rekljo, kurs pražudė sawo abi kojas ant geležinkelio. Kolekta užsiėmė Wincas Zukauskas ir pinigų pristuntė i redakciją "Lietuvos", už ką mes warde nelaimingo Rekljo, siuncziamė szirdingiausią aczių ir užprasowė wisus kitus geros szirdies lietuwius, idant teiktusi suszelpti nelaimingą.

Wisokios žinios.

* Berlyno proferorius Behring, kuris iszrado jau pirma waistą nuo diphterito, t.y. nuo ligos, nuo kurios daugiausei waikų pasimirdawo, dabar wel iszrado waistą nuo choleros.

* Maskwoj, Maskolijoj, kokai Noiszewski iszrado prietaisą, su kurios pagelba neregiai galės matyti. Ant atliktų su neregiais bandawonių pasirodė, kad neregiais užgime, su pagelba tos prietaisos, gal jau tiek matyti, kad kambaryj mato kur yra langas; atskyria žmogų nuo žwėries. Pagerinus dar tą prietaisą, ji galės toliaus akimis nelaimingų neregijų pastoti.

* Isz Londono raszo, kad czia su Roentgeno budu nuimėjimo fotografijų uždarytose wietose tapo darytos bandawonės. Tapo nuimta fotografizska kopija laiszko uždaryto nepermatomoje kopertoje. Prancuziskas laikrasztis "Gaulois" patalpio tą kopiją. Galima tikėti, kad maskolizski žandurai ir pacztoriai greicziaus isitaisys tas prietaisas, idant galėtu turėti kopijas wisų laiszkų pas ką nors raszytų. Nereikia bent jiems atidarinėti laiszkų slapta, teip kaip tai dabar daro.

* I kliniką profesoriaus Maid'o Pragoj. Czekijoj, atėjo 19 metų studentas wietinės politechnikos, kuris skundėsi, kad jam pilwų skauda. Profesorius apžiūrėjęs rado wienamė szone sukietėjimą. Užmigdęs ligonį perpjowė pilwo lomą ir su dideliu nusistebejimu rado to sukietėjimo wietoj kuną nesuwis isziwystusio waiko moterizkos lyties, be galwos. Mena, kad turėjo but dwinucziai ir antrasis, dabar ano studento widuriuose atrastas įaugo i ano widurius ir tasai sawo sesutė per 19 metų nesziogjo. Studentas nuo tos daktaro operacijos pasimirė.

* Warszawoj tapo policijos surasta žydu kompanija, kuri dirbo pinigus. Sude, nors jie teisinosi buk dirbo sagtis, tapo iszreikszta, kad tarp žmonių paleido 346.000 dwyliakių, kuriuos dirbo isz kapeikų, taigi uždirbo 346.000 skatikų. Darbas buvo lengwas, nes reikėjo wien iszdirli senas dadeles kapeikas ir uždarbis gatawas! Sudas nusprendė perdėtinus dirbtwės: Leizerį ir Berkų Feinsteiną ant wienų metų arezstantinių rotų; Herszą gi, Szają, Benijamą Feinsteinus ant 8 mėnesių kalėjimo.

* Kitą kart wartojimas wisokių kwėpalų arba parwų ant padidinimo moterų gražybės buvo uždraustas. 1770 m. Anglijos parlamentas užgyrė szitokias tiesas: "Kiekwiena moterizskė, wis tiek i kokią luoma prigulėtu, naszle ar mergina, kuri po apgaršinimui szitų įstatų, norėdama greicziaus apsiwesti, prigautu wyry, Anglijos pawaldini, su pagelba kwėpalų, tepali, parwų ant weido, swetimų plaukų - papuola po bausmia kaipo paprasta prigawėja. Tasyk wisoki pažadėjimai wyro, tokiu budu prigauto, neturi wertės ir jisai nuo iszpildymo pažadėjimų yra paliuosuotas. Wartojimas kwėpalų ir kitokių pakelenczių moterų gražybę daiktų yra daleistas wien ant szermenų, nes tasyk gal moters nestengs netikra sawo gražybja gaudyti wyrus".

* Kapitons anglizsko laiwo Wesmond pranesza, kad i 200 amerikonizskų mylių i wakarūs nuo salos Madera, ant Atlantiko, rado jis naują salą, kurios pirma czia ne buvo. Žmonių ant tos salos ne rado, bet atrado senas murinias sienas, bronzinius kalawius, žiedus ir stabus paukszczių, ir žwėrių, akmenų iszkaltas žmonių galwas ir suakmenėjusius

žmonių kaulus ir wieną akmeninį grabę begulinczią mumiją. Toj wietoj, kur dabar tojė Sala tapo atrasta, pirma buvo gffios jūrės. Galima spėti, kad priešz daugelyj metų sala tojė su gywentojais ir su jų darbais nuskeudo ir dabar wėl pasikėlė. Senowėj, kaip raszo graikizskas historikas Herodot, Europa buvo sujungta dideliais žemės plotais su Amerika, kuriuos wadino Atlantida, bet paskui tie paskendo jurių gėlmėse drauge su gywentojais. Gal but, kad ir dabar atrastoji sala yra tai dalis anos seniaus paskendusios Atlantidos. Likimus ant salos atrastus, kokius galėjo paimti, ans garlaiwio kapitonas atwėžė i New Orleansą, norėdamas juos persiusti i Londoną i tenyksztį muzėjų.

* Indijose, teip wadinami faki-rai, arba stekukly darėjai, prie žmogaus akių pasodina kokią nors sekla, kuri tuojaus pradeda augti, ir žmogui bežiurint iszatga keletą pėdų augszcio. Prancuzas Rogouner patėmyjo, kad tie indizski stebukly darėjai tam tikslui žemę wisada paima nuo skruzdėlyno. Žinojo, kad žemėjto-koj turi buti skruzdėlinė rugsztis (musų žmonės tą wadina skruzdėlių myžalais): taigi jisai pasodinę sekla i paprastą žemę, bet ją palaistė skruzdėlinia rugszczia. Sekla kaip matant pradėjo sprogti ir i porą minutų diegas paauogo iki trijų pėdų augsztyl. Tą gal sau kiekwienas bandyti, tik reikia czia wartoti gryną skruzdėlinę rugsztį, o ne su spiritu, kokia turi paprastai aptiekose.

* Paryžiaus gamtmokslis Parville, laikrasztyje "Journal des Debats" raszo apie wieną krumą augantį Arabijoj, Wakarinėj Azijoj, szale Egipto, kurio (krumo) waisius, žmogaus suwalgytas, nors jis ir labiausei butų nuiliudęs, ant poros walandų įgyja didelę linksmybę. Krumas tai mažas; seklos randasi ankstyje. Reikia, tas seklas sutrynus, praryti jų labai mažą žiupsnelį. Žmogus prarijęs žiupsnelį sutrintų to krumo sekų, pradeda tuojaus szokinėti ir juoktiesi, dainuoti; niekada ne atsitinka, teip kaip tai buwa nuo degtinės, kad jis įpultų i piktumą, arba kad woliuotus po purwyną. Potam gana pasilinks minės, žmogus užmiega ant poros walandų; pabudęs gi nieko ne atmena kas su juom buvo. Wartojimas wienok szitų sekų to krumo suarzina drignęs, todėl ne reikia wartoti tankei.

* I jurių komisiją Washingtono kongreso iszradėjas Richard Panton padawė modelį sawo iszrasto laiwo, waromo su elektrika. Jurinių reikalų sekretoriui pawesta padirbti wieną tokį laiwa. Del padirbimo reikalingos pajiegos užteks pusę dabar ant kuro reikalingų anglių, idant padirbti garų. Wieton dwiejų arba trijų warimui szriubų su sparnais, kaip tai yra ant dabartinių garlaiwių, ant laiwo Pantonio bus jų net 14 pritaistyti isz abiejų szonų. Kiekwienas szriubas gali but kada tik reikia waromas ar sustabdomas, taigi jeigu wiens pagestu, nestabds darbo kitų. Pagal iszrokawimus iszradėjo, laiwas toksai bėgs su greitumu 35-40 mylių i walandą, dababartiniai gi greicziausi padaro ant 10-15 mylių mažiau. Laiwas toksai tokiu budu atliktų wisą kelionę isz Amerikos i Europą i 3 dienas.

Wargamistra.

Esu pabaigęs mokslą; dabar esu wargamistra Plymouth Pa., bet norėcziau persikelti kitur. Galii westi chorą i turiu gerus paliudijimus. Jeigu rastusi wietą, praszau atrasztyti ant szito adreso.

George Barons.
Box 1053 Plymouth Pa. Luz. Co.
(21-3)

20 d. Wasario pasimirė Leonas Petralis. Paliko jis paczią su mažu kudikiu. Pačina jis isz Wilniaus gub. Trakų paw. Weikmės wol. sodžiaus Raudamonių. Gywenė Worcester Mass. Nebuvo niekam skolingas. Tapo gražiai, su miszioms, lietuwizsko kunigo palaidotas. Praszau wisų jo pažįstamų ir draugų atsidusti už jo dusziją. Brolis Mikas Petralis.

ISTORIJA Suwienytu Walsstiju AMERIKOS.

(Tasa.)

Pabaigtinas kariawimas.

Kariauniskas padejimas pradžioje 1865 metų buvo tokis, kad galejo tikėtis, jog kare pasibaigs wienu musziu pawasarij. Sherman bewiek sugriowe wakaru armija konfederatu ir padare neapsakoma sudardima krasztu. Wienintele smarki armija buvo da snisidanti isz Lee'o senu kareiwu, kurie da gulejo uz zeminiu sienu aplink Petersburg ir Richmond. Bet ir ta armija tapo sumažinta mažiau neng ketures deszimts tukstancziu wyru ir pietus buvo wisiskai iszemia sawo sylas, kada, gi Grant armija skaito szimta tukstancziu twirtu wyru.

SHERMANO WEIKALAI. — Kariawimas 1865 m. tapo pradetas per Shermana. Pasisukdamas sziaures linkon no Savannah, 1 d. Wasario, Sherman ne patiko nieko, kas galetu sulaukyti jo marsa ir susiwienvijima su Grantu, kaip tik maža konfederatu syla, kuria jenerolas J. E. Johnston greit surinko.

Pirma wieta, prie kurios Sherman trauke, buvo Columbia S. C. Szitas ejimas priwerte konfederatus apieistie Charlestona, 17 d. Wasario.

No Columbijos Sherman trauke ant Fayetteville, N. C. Arti Aerysburg jis sumusze konfederatu syla ir prie Bentonville turejo pasekminga kowa prieszai Johnstona. 23 d. Kowo Sherman armija inejo in Goldsboro, kur prie jo pristoto sylos po jenerolais Schofield ir Terry. Johnston iszwede sawo armija in Raleigh.

Umame laike jenerolas Thomas nusiute koluma kawalerijos po Generolu Wilson, kuri joje per Alabamą iszgredama miestus ir iszdraskydama geležinkelius.

WEIKALAI VIRGINIJOS. — Mes palikome didelą armija po jenerolu Grant, apgulusia Petersburg'a ir Richmond'a, wasara 1864 meto. Laike rudens ir ziemos keli musziai atsiliko terp anu dwieju armiju. Labiausei swarbus isz tu musziu buvo in pietus ir in wakarus no Petersburgo.

Užduote szitu judejimu buvo apeitie konfederatu desziny sparna ir užgriebti South Side geležinkelį. Jiems nepasiseke, kaip jie abelnai tikėjosi.

Pawasario kariawimas 1865 meto buvo pradetas per Sheridan'a. Su druta kawalerijos koluma jis joje per Shenandoah loma, ingriebdamas labjausei likuczius Early'o sylos. Tuom pat laiku Stoneman iszplesze pietwakarinia Virginija.

Sheridan nusizawe iki James upes, kur jis sudraske kanala ir iszplesze geležinkelius, ir pristoto prie Potomoc'o Armijos arti Petersburgo, 26 d. Kowo.

Padejimas Lee'e dabar buvo wisiskai be wilties. Jis buvo apsiabutas isz wisu pusiu. Wienok Lee ne pasidawe. Prieszingai, jis padare plana užpultie ant Unijos sylu. Szitas užpuolimas tapo atliktas 25 d. Kowo, su pasekminga paemimo twirtynes Fort Steadman. Bet konfederatai netrukus tapo iszwaryti.

Grant pradejo galutina kariawima, iszsiusdamas sylas po jenerolais Sheridan ir Warren del sumuszimo deszinio sparno konfederatu. Isz to buvo kowa po Five Forks 1 d. Balandžio. Konfederatu syla tapo sumuszta.

Užpuolimas tapo padarytas iszilgai wisa linija kastyniu prieszakyje Petersburgo, 2 d. Balandžio. Ta linija buvo prilaukoma keliose wietose. Naktyj, Lee atsikase no Petersburgo ir Richmondo, in kuriuos inejo Unijos armija, 3 d. Balandžio.

Lee su sawo sumažėjusia armija atsitrinke wakaru linkon. Jo wyltis buvo pristotie prie Johnstono North Carolinijoje. Karsztas wijimas greit buvo padarytas no sylu Grantu. Dikei susijemimu tapo atlikta per ta ilgą waikyma.

Galop, Konfederatu armija tapo wisiskai apsiasta prie Appomatto Court House. Cze Lee pasidawe 9 d. Balandžio.

Sherman susidure su Johnstonu, mieste Raleigh, in kury jis inejo 13 d. Balandžio. Tuom laiku Generolas Johnston dagirdo ape Lee'o pasidawima. Kaip jis dazinojo, kad tolesnis prieszinimas buvo be wilties, jis pradejo susiraszinetie su Shermanu ir pasekme to buvo, kad Johnstono armija pasidawe, 26 d. Balandžio. Galop Gegužio wijos konfederatu sylas pasidawe ir Namine Kare priejo prie galo.

Naujienos ape Lee'o pasidawima suteike didziausį džiaugsmą kiauurai sziaures. Bet tarpe didzių džiauksmu, bausis atsitikimas inwyko. Prezidentas Lincoln tapo nužudytas per paslaptinę užpuolima, wakare 14 d. Balandžio, Washingtono teatre. Žmogus, kurs atliko ta bausi darba, buvo nustojas wilties, o gal but ir isz proto iszejusi ypata, wardu John Wilkes Booth. Pone Lincoln mire sekanty ryta. Booth pabego in Marylanda, bet tapo dasektas ir perszautas wieno isz jo waikytoju.

Ta paczia nakty, kada p. Lincoln tapo perszautas, Sekretorius Seward tapo perdurtas, begulint sergant lowoje, Washington. Booth ir ypatis, kurios nužude Sewarda, surenge banda paszalinu piktadeju, isz kuriu keletas potam tapo pakarti.

Ne koky laika, po pasidawimui Konfederatu armijos, Jefferson Davis buvo pagautas Georgijoje. Jis tapo nugabentas in twirtynia Monroe ir laikytas kalejime per ilgą laika, bet ant galo jį iszleido.

Pabaigoje Gegužio, perziurejimas Shermano Grant armija atsiliko Washington'e. Szitos armijos skaito ape da szimtu tukstancziu wyru. Tada prasideda paleidimas isz pulku kareiwu ir wienas milijonas wyru paejo isz guolu ir waktu ant sekimo pakajingo gywenimo.

Swarbiausi Faktai kares.

Szie buvo ywairus paszaukimai kariumenes laike kariu 1861—1864 metu.

Paszaukimas 75.000 kareiwu Balandyje 1861 m.	Geguzyje 1861 m.
Paszaukimas 82.748	Liepos 1861 m.
Paszaukimas 500.000	Rugpjutyje 1862 m.
Paszaukimas 300.000	Birzelyje 1863
Paszaukimas 100.000	Spalyje 1863 m.
Paszaukimas 300.000	Wasaryje 1864 m.
Paszaukimas 200.000	Balandyje 1864 m.
Paszaukimas 35.000	Liepoje 1864 m.
Paszaukimas 500.000	Siekyje 1869 m.
Paszaukimas 300.000	

Wisas skaitlius paszauktos kariunos buvo 2,942,748, pribuwiosius buvo 2,690,401. Laikas paszauktu in kare buvo: wienu trys menesiai, tuli ant szesziu menesiu, o kiti buvo paszaukti ant metu, dwieju ir triju.

Kare buvo palaikoma popieriniais pinigais wadinamais "greenbacks". Jie pirmiausei buvo iszleisti 1862 m. Thom laiku wisas bankos Suwienytu Walsstiju sulauke iszmokeszczius kalu pinigų. Kaip kare užėjo, auksas pasikele in pirmą wietą; tai yra greenbacks pradejo nupultie. 1864 mete auksas pasikele iki 280.

Iszawimais rando buvo begaliniai 1864 ir 1865, jie sieke su wirszum pusketwirtu milijono dolieriu ant dienos. Iszawimas rando laike paskutinio metu buvo didesnis negu wisi iszawimai rando no inwedimui in prezidentystia Washingtono iki inwedimui Buchanan'o. Tautiszka skola galop kares buvo suwirszum \$2,749,000,000.

Konfederatai teipgi wede karia su popieriniais pinigais. Ape puse kares tie pinigai pradejo labai pultie ir prie galo kares konfederatu popieros liko bewiek be wertes.

Del pagelbos sergancziu ir sužeistu kareiwu paszelpos organizacijos tapo insteigtos. "Sanitariszka Komisija" ir "Krikszczioniszka komisija" atliko labdaringus darbus ant labai placzius papedes. Zmonis noriai daw milionus dolieriu del ju prilaukimo.

Unijos pusej, yra apekaijta, trys szimtai tukstancziu buvo užmusztu kowoje arba mirasiu no ligos ant lauko. Yra apskaijta, kad keturi szimtai tukstancziu daugiau liko sugadintu, arba netikusiu in darba ir negalincziu uzdarbiaut. Tai butu mažas skaitlius, jeigu pasakytie, kad ant abieju pusiu su wirszum wienas milijonas wyru buvo užmusztu, arba apturejo žaidzas.

V. Administracijos po kares.

1. Johnsono Administracija 1865—1869.

Myris Lincoln padare vice-prezidenta Andrew Johnson, isz Tennessee, prezidentu Suwienytu Walsstiju. Jis buvo inwestas dienoje myrio p. Lincoln, 15 d. Balandžio 1865 m.

Kaip jau liuko, namine kare liko užbaigta pradijoje prezidento Johnsono administracijos. Labjausei swarbus dalykas dabar werzies in atyda waldžios, suredyti dalykus terp, idant pagrazintie pakaju.

Pirmu klausimu buvo suredymas isz naujo Pietiniu walsstiju, — ant kokiu iszlygu galejo atsimeztuos Walsstijos pagryztie in pirmutiny stowi Unijoje.

Prezidentas Johnson, Geguzyje 1865, iszdawe proklamacija Amnestijos (atleidimo) wisiems priemusiems dalywuma kareje atsimetimo, iszskyrus tik tulas (specified) luomas. Del pastaru konfederatizsku walsstiju jis paskyre teip wadinamus tamtikrus gubernatorius, kuriems jis prisake szauktie konwencijas žmonių pietiniu walsstiju del insteigimo giminytos anu walsstiju su federaliszka waldžia. Tos walsstijos buvo pareikalautos atszauktie sawo nutarimus kaslink atsimetimo, apskelbtie panaikintomis wisas skolas ingyntas laike kares atsimetimo ir balsuotie del iszrinkimo pertaisu konstitucijos, kurias kongressas jiems prisiunte, panaiknaucias werguwia.

Pietines walsstijos pristoto prie tu reikalawimu. Pertaisa del konstitucijos, panaiknanti werguwia, praminta "Trilika Pertaisa", 18 d. Siekio 1865 meto, tapo apskelbta sekretoriaus Seward'o kaipo atsakancziai pripazinta ir priimta per legislaturas dwidesimts septiniu walsstiju. Delto ji dabar buvo dalimi konstitucijos.

Bet netrukus apsiweiszes nesuipratimai terp kongreso ir prezidento Johnsono, kaslink pertaisu. Kongressas ne norejo, idant atsimetuos walsstijos ineituatgal in Unija ant szitu iszlygu. Kongressas reikalawo, idant atliuosuoti žmenes (t. y. murinai, kurie buvo wergais), turetu tam tikras drauginias tiesas duotas jiems, ir dar reikalawo, idant tam tikros kitos kondicijos, isz kuriu wisos buvo parodytos Keturioliktoje Pertaisoje, turejo but del ju iszpildomas.

Prezidentas Johnson prieszinoti tiems reikalawimams ir užsispyre, jog pietines walsstijos, turi but pridetos prie Unijos ant iszlygu, kokias jau buvo padaria. Kondicijos kongreso uzdetos labai nepatiko pietiniems gywentojams, kurie mislijo su prezidentu Johnsonu, kad jie turi pagryztie ir sawo wietu Unijoje be jokiu tolesniu galwojimu.

Nesutikimai terp Kongreso ir Executive pasidare labai karszti, ir traukesi iki 1867 m., kada kongreso politika paeme wirszu. Per szita wisa laika pietines walsstijos nebuwo prie Unijos ir buvo waldomos prowizoriszko tamtikro gubernatoriaus.

Po kares liko wieszka skola kuri Birzelyje 1865 metu isznesze ape \$2.700.000.000. Palukai nuo jos isznesze suwirszum \$130.000.000 ant metu, isz kuriu daugiausei turejo butie užmoketa auksu. Neatbtinai bawo reikalinga pasirupintie kaslink szitu kasmetiniu paluku, o teipgi ir ape paprastus iszdawimus rando.

(Toliaus bus.)

Užsiraszykite "Lietuwa" ir užsimokėkite už ja \$2, o gausite puiką sapnų knygėlia ir kalendorių downu.

Prisiųsdami pinigų, wisadą dėkite šią adreps

A Olszewskis,
954 33rd St., CHICAGO, Ill.

APIE

ZEMIA ir KITUS SWIETUS, JU BUWI ir PABAIGA.

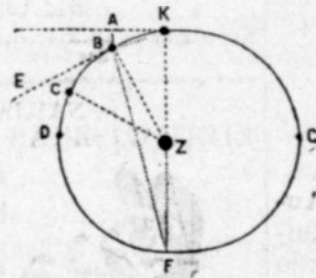
Pagal Heilpernā.

(Tasa.)

Užtemimas saulės ir mėnulio lygei aiskina mums, kad mėnulis sukasi aplink žemę. Užtemimai mėnulio atsitinka tankiaus, saulės gi rečiau; jeigu daleistume, kad terp saulės ir žemės yra tiesus bruksznis, tai keles, kuriuomi bėga mėnulis aplink žemę, ne perkerta to bruksznio ir todėl mėnulis ne wisada uždengia mums saulę; atsitinka tik tas kas 18 metų widutinizskai ir kiekwiena sykį traukiasi daugiau apie 6 minutes ir buwa tik tokiose ant žemės wietose matomas, bet niekada wisur. Bėgimas mėnulio apie žemę yra teip gerai isztirtas ir aprokuotas, kad galima priesz keletą metų pirmą žinoti ir iszrokuoti kuono geriausei, kokioje dienoje ir kokioje walaudoje, minutoj net ir sekundoj atsiktis saulės arba mėnulio užtemimas ir kokiuose swieto krasztuose bus jie matomi ir kaip ilgai kiekwienoje wietoje trauksis. Permainos mėnulio, apie kuriuos jau pirmiau kalbėjome, aiskina mums teipogi, kad mėnulis sukasi aplink žemę ir kad tą kelionę atlieka i 27 dienas ir 8 walandas.

KODEL MĖNULIS TURI BĖGIOTI APLINK ŽEMĘ.

Kas priwercia mėnulį nuolatai sukiesi aplink žemę? Lengwa tą suprasti. Jeigu ant galo wirwutės pririszume akmenį ir laikydami už kito tos wirwutės galo pakeltume akmenį teip, kad jisai atsirastu augszciaus musų rankos, kurioje laikome wirwutę, tai tą sykį žinoma, jeigu ji liuosai paleistume, tai akmuo nupultų mums ant rankos, bet jeigu wietoj jį paleisti isuktime smarkiai i szalį, tą sykį jis nenupultų ant rankų bet i szalį pasitrauktų, bet ir czia nupulti negalėtu, nes jį sulaukytu toje wirwutė, ant kurios jis pririsztas ir tokiu budu negalėdams nupulti, turetu sukiesi aplink musų ranką. Laikydami wis už wirwutės galime, krutinant isz palengwo, priwersti tą akmenį nuolatai sukiesi aplink musų ranką. Tas pats yra ir su sukimosi mėnulio. Jeigu jis kybotu liuosai swieto ruumuose ir stowėtu, ne krutėtu, turetu nupulti ant žemės, kuri jį prie sawę pritraukia, teip, kaip pritraukia ir wisus kitokius daiktus; bet mėnulis, kaip jau paminėjome, kruta ruimuose, traukia nuolatai pryszakin, teip kaip kad stengtusi bėgti tiesiu keliu ir todėl negal nupulti ant žemės, nes kaip jau žinome, kiekwienas daiktas, pakol jis kruta, pulti ne gal. Bet ir tiesiu keliu mėnulis nuolatai bėgti negal, nes jį žemė prie sawę traukia ir todėl atsitolinti nuo sawę neleidžia. Todėl mėnulis ne gal nupulti ant žemės, nes to nedaleidžia jo isibėgimas, kurisai stumia jį pryszakin wis tolyn, ne pasiduoti tam isibėgimui ir atsitraukti wisai nuo žemės, nes tojė jį prie sawę traukia. Turi jisai wienokioje bowiek tolumoje nuolatai apie žemę sukiesi, wisai teip, kaip akmuo ant wirwutės pririsztas ir sukamas aplink ranką; nors stengies isztrukti ir druzcziai isztempia wirwutę ir juo smarkiaus sukame, juo labiaus stengies isztrukti ir smarkiaus isztempia wirwutę. Tegul mums rodosi, kad ant paweikslo 12. wietoj Z yra žemė, wietoj K — mėnulis, ratas aprėztas ant paweikslo aplink žemę reiszkia kelį, kuriuom bėga mėnulis. Jeigu žemė mėnulio ne trauktu prie sawę, bėgtų jisai tiesiog, kaip rodo bruksznis KA, ir po kokiam laikui, kaip antai i sekundą pribėgtų i wietą A, bet kad jį drauge i žemė prie sawę traukia pabraktu keliu KZ (t. y. tiesiog prie sawę) todėl ne gal jis bėgti nē tiesiog brukszni KA, o nē brukszni KZ, bet turi iszrinkti kelią per widuri terp tu dwieju bruksznių ir i wieną sekundą, wieton i wietą A, ateis jis i wietą B. Taigi isz prieszastes žemės pritraukimo, pasitraukė jis isz sawo kelio ir prisiartino prie žemės ant wiso ilgumo bruksznio AB, arba kitaip sakant nuswiro jis i žemės szoną ant ilgio bruksznio AB, todėl atsiranda jis wėl tokioje jau tulumoj nuo žemės, kaip ir pirmą budu (toluma BZ yra tokia jau kaip ir KZ). Prisiartinti dar labiaus prie žemės ne gal, nes nedaleidžia jo paties isibėgimas, BA

Paweikslelis 12.

Kad mėnulis per sawo isibėgimą ir iszpriezastes žemės pritraukimo nebėga nē keliu KA, nē KZ bet widuriu tu abiejų kelių KB, tai jeigu isz syk žemė nustotu jį prie sawę traukusi kada jisai priejo wietą B, tai mėnulis tasyk turetu pajiega sawo isibėgimo bėgti toliaus už B keliu BE, wisai teip kaip lėktu akmuo sukamas aplink ranką, jeigu wirwutė, teip kurios jis pririsztas, nutruktu. Bet kad žemės pritraukimas nepasiliau ir mėnuli toliaus prie sawę stengiasi pritraukti ir jį je pritraukia jį toliaus keliu BZ, todėl mėnulis negal bėgti nē keliu BE, nē BZ, bet turi bėgti terp tu dwieju kelių ir i kokį laiką pribėgs, paweikslan, i wietą C, teip kad busis tokioje jau tulumoj nuo žemės kaip ir pirmą (kelias CZ yra ligus keliu BZ arba KZ). Tokiu budu nuolatai, po įtekmiu dwieju pajiegu (sawo isibėgimo ir žemės pritraukimo) mėnulis turi traukties isz tiesaus kelio teip, kad jisai nuolatai atsiranda wienokioje tolumoje nuo žemės arba, kitaip sakant, turi jisai nuolatai sukiesi aplink žemę; ne gal nē labiaus prie jos prisiartinti, nē toliaus atsitraukti, wisai teip kaip akmuo pririsztas prie galo wirwutės ir sukamas aplink ranką. Kad tas paeina isz tikro nuo žemės pritraukimo arba, kitaip sakant, nuo stengimosi mėnulio nupulti ant žemės, persitikrino tokio budu, kad pirmiausei iszmierawo ilgį bruksznio AB, t. y. wisą tolumą kokį mėnulis padarytu i wieną sekundą puldamas ant žemės (kelia tą iszmatuoti ne sunau), toliaus aprokawo kokį kelią turetu padaryti per sekunlą koks nors daiktas, paweikslan, akmuo, jeigu jį liuosai paleistume nuo tokios tulos, kokioj

atsiranda mėnulis nuo musų žemės. Iszpuolė isz iszrokawimo, kad kiekwienas daiktas pulantis nuo tokios tulos kokioj yra mėnulis nuo žemės perbėgtu pirmą sekundą kelią lygų brukszniui AB; tasai reiszkia, kad mėnulis todėl sukasi aplink žemę, nors jį isibėgimas traukia i szalį ir stengiasi pulti su tokiu jau greitumu ir pagal tas paczias tiesas, kaip ir kiekwienas kitas daiktas pulantis ant žemės. Kelias kokį padaro akmuo pririsztas ant wirwutės aplink ranką yra ratas; kelias, kuriuomi bėga mėnulis aplink žemę, kaip iszrokuota ne daro sawisu tikro rato, bet ratą truputį isztiesia, kaip tai matome ant paweikslelio 12. Toksai truputi isztiesias ratas tapo mokslinezių pramintas ELIPSA. Žemė nesiranda su wisu widuriu to ratą wadinamo elipsa, bet kaip matome ant paweikslelio, randasi labiausi i wieną szoną pasitraukusi; taigi mėnulis bėgdamas aplink žemę wieną kartą randasi arcziuas (wietoj D), kita gi wėl toliaus kartą jos (wietoj G.). Elipsa toje wienok ne daug skiriasi nuo rato, teip kad jį gal but paimta už ratą.

MĖNULIS SUKASI APLINK SAWO ASZĮ.

Mėnulis besisukdamas aplink žemę, sukasi teipogi ir aplink sawo aszį, teip kaip ir žemė besisukdama aplink aszį, sukasi ir aplink saulę. Taigi atlieka jis dwigubą kelią, teip kaip tai daro paweikslan waiku pasuktas wilkas, kurisai drauge sukasi aplink sawo kojukę ir iriasi tolyn, arba kaip pora szokanczių žmonių, kurie sukasi aplink, bet po draug ir iriasi tolyn, wisai teip kaip ansai wilkelis. Daleiskime, kad kambaryj yra du žmones: wien stowi widurij kambario, kitas gi waikszzioja nuolatai bet teip, kad laiko akis nukreipes wis i wieną szalį, paweikslan i langą; tasyk stowintis widurij kambario matytu tą bewaikszziojantį žmogų sykį atkreiptą ant sawę jo weidą, kita syk szoną, tai wėl užpakalį; pakol apeitų wisą kambary, matytu jį isz wisu pusiu. Teipjau ir mėnulis jeigu jisai wien sukis aplink žemę, bet nesisuktu aplink sawę, matytume jį isz wisu pusiu. Kada jis yra prieszais, matytume wieną jo szoną, pasi-traukus toliaus, matytume kitą jo dalį, o jau apejus apie wisą žemę galėtume matyti jį isz wisu pusiu. Tuom tarpu matome jo wien wieną szoną nuolatai i žemę atkreiptą; matome ant jo pawirszius wien tuos paczias kalnus ir wulkanų olas, tuos paczias szeszėlius ir terpkalnes. Nieks dar niekada ne matė kitos mėnulio pusės. Kodėl mėnulis atkreipia i žemę wien wieną sawo pusę? Atsitinka tas todėl, kad mėnulis podraug sukasi ir aplink sawo aszį. Daleiskime wėl, kad widurij kambario stowi žmogus ir aplink jį waikszzioja kitas, bet teip, kad jis bus nuolatai atsikreipes i szalį stowinczių jo widurij kambario; stowintysis matys wisada wien atkreiptą i sawę wien weidą waikszziojenczi, bet niekada ne matys jo užpakalio. Pradedamas waikszziojoti aplink stowintįj widurij kambario, waikszziojantis turi atkreiptą weidą i szoną stowinczių jo drauge tegul jis bus teipjau atsikreipes i langą, padaręs pusę kelio t. y. pusę rato atsikreipes nuolatai weidu i jo pusę, bus jis i langą atsikreipes užpakaliu, taigi turejo jisai tokiu budu netikėtai apeiti stowintį widurij kambario, bet ir pats turejo pasikreipti pusę apsisukimo aplink pats sawę, nes isz pradži, kaip žinome, jo akys buwo i langą nukreiptos, o dabar gi jis i ten užpakaliu atsikreipes; jeigu eitu dar toliaus apie stowintįj widurij kambario, wis i jį atsikreipes, ateis i wietą isz kurios iszejo ir bus wėl jo weidas i langą nukreiptas. Matome, kad einant nuolatai aplink kokį daiktą, nuolatai jį atsikreipes, reikia ir pacziam apie sawę apsisukti. Pakol apeis apie tą daiktą turi ir pats aplink sawę podraug apsisukti. Jeigu žinome, kad mėnulis sukasi, arba keliauja aplink žemę ir jeigu jis turi i sawę nukreiptą wisada wieną i tą paczia sawo pusę, tai reiszkia, kad jisai turi sukiesi ir pats aplink sawę i tą paczia pusę i katra keliauja, t. y. aplink sawo aszį, ir turi atlikti tą i tą patį laiką, i kurį apkeliaus aplink žemę. Mėnulis sukasi aplink žemę isz wakaru i rytus ir atlieka tą kelionę i 27 dienas ir 8 walandas ir drauge i tą patį laiką, teipogi isz wakaru i rytus apsisuka ir pats aplink sawę, arba kaip apie tą sakome, aplink sawo aszį. Taigi mėnulis bėga lygei apie sawę ir aplink sawo aszį, teipjau kaip ir žemė, isz wakaru i rytus.

MĖNULIS YRA SUNUS ŽEMES.

Taigi pažinome jau sziek tiek žemės drauga, pažinome jau kad jisai priwerstas sukinėties aplink žemę nors ir nenorėtu. Mėnulis apszwieczia mums tamases naktis. Jau paminėjome, kad mėnulis neturi sawo szwiesos, bet tik atmusza nuo sawo pawirszius saulės szwiesą, teip kaip tai daro ant paweikslo waikai su zerkulu atmuszdami ant sienos saulės spindulius, arba leisdami juos kam i akis. Sziaudien mėnulis neturi sawo szwiesos, bet buwo laikas kada lygei jisai, kaip ir žemė žibėjo sawo locna szwiesą; kitąkart, labai jau seniai mėnulis i žemę abudu buwo deganti, sutirpusi, toliaus gi labai ikaityta kulka ir iszrodė wisai kitaip neng szgadien, bet takart ant žemės ne buwo ne jokios gywasties, todėl nieks ne begalėjo gėrėtiesi tuom mėnulio szwiesos gražumu, nes tasyk ir musų žemė teip jau buwo dar įkaitusi, deganti, todėl nieks ant jos gywenti nebegalėjo; žemė, kaip daug didesnė a tauszo daug weliaus neng mėnulis — todėl, jeigu ant mėnulio buwo kitąkart gywentojai, jie czia atsirado antszwiesaus neng ant žemės; jeigu ten gyweno žmonės, jie galėjo dar matyti žemę kaip žibantį apskritį, teip kaip mes matome dabar žibanczią saulę; atsiradus pirmam žmogui ant žemės mėnulis buwo jau toks kaip ir dabar, taigi atszales neturintis sawo szwiesos. Žemė ir mėnulis rodosi mums kaipo tamsums, kieti apskricziai ir tokiais jie yra nuo seniai, t. y. nuo tada, kada žmones ant žemės atsirado, bet temydami numanome, kad kitąkart jiedu turejo but kitoki. Taigi isz ko ir kokiu budu jie pasidarė. Matėme, kad žemė, kada dar buwo sutirpusi, turejo sukiesi nuolatai aplink sawo aszį, susiploiti sawo galuose arba poliuose ir truputį iszsiszsti ties widuriu, nes skysta kulka, besisukdami smarkai, susiploja galuose ir iszsiplaczia ties widuriu jeigu smarkai juos sukame aplink ašį ir juo smarkiaus sukame, juo tas susiplojimas galuose ir iszsiszktimus ties widuriu bus didesnis.

(Toliaus bus.)

